

VECKOBLADET

Nr 38 i webbform

071221

Jullov

Nu tar VB och all dess flitiga skribenter ett välförtjänt jullov.
Vi tänkte komma tillbaka med nya friska krafter den 18/1 2008.

Kultur under helgerna

A Tribute To Led Zeppelin

KB lördag 29/12 kl. 22:00

[Läs mer](#)

Electronic Soundclash!

5 års jubileum för den årliga juldagsfesten Electronic Soundclash!

Inkonst, Bergsgatan 29, Malmö, 25/12 kl. 23:00-03:00 [Läs mer](#)

Färden till Västern

På ett plan en verklig historia om buddhistmunken Xunagzangs pilgrimsfärd till Indien på 600-talet.

På ett annat plan en metaforisk saga om varje människas vandring mot växande och insikt om sig själv. En föreställning för alla generationer på Månteatern, Bredgatan 3, Lund, 31/12 - 24/2 [Läs mer](#)

Hans och Greta (Hansel and Gretel)

Satellitändning av Metropolitanoperan på Spegeln, 1/1, kl. 19:00 [Läs mer](#)

Mellandagsswinget

Ribban 30/12, kl. 18:00 [Läs mer](#)

Nyårsfest med Night Beat!

KB måndag 31/12, 24:00-05:00

[Läs mer](#)

Papa Bue's Viking Jazzband

1/1 i V Karaby Kyrka kl. 18:00 och 5/1 i Hässleholms Kulturhus, kl. 18:00 [Läs mer](#)

Pastell #4:

Familjen & Printer (DK) LIVE!

Jeriko, Spångatan 38, Malmö, 21 december kl. 22.00-03.00 [Läs mer](#)

Detta är exempel från Kulturcentralens digra utbud.

Just nu har man massor med arrangemang som du kan läsa mer om på <http://kulturcentralen.nu/>.

Etanoldebatten

De senaste veckorna har DN haft en serie artiklar om etanol som energikälla, där tidningen påvisar några av nackdelarna med att framställa etanol ur livsmedel i syfte att elda upp det i bilar.

Bilden är lånad från DN:s webb

Några citat från artiklarna:

" Biodrivmedel gjord av livsmedel leder till katastrof, menar FN och en rad tunga forskare. Energin i vetet som krävs för att göra 50 liter etanol räcker för en genomsnittskvinna i 180 dagar. Så här mycket råvara går det åt för att tanka en miljöbil med etanol: 120 kilo vete. Det motsvarar 240 limpör bröd. Tar man sockerrör krävs det 560 kilo."

Efter vissa problem med räknandet så skriver DN:

" DEN KORREKTA UTRÄKNINGEN visar att vetet motsvarande en full tank etanol i Volvo V50 (50 liter) skulle kunna föda en kvinna 31-60 år med stillasittande arbete i hela 180 dagar. För en man i samma ålder och med samma arbetsförhållanden skulle vetet räcka som näring i 140 dagar."

Vi vill påminna om att Erik Kågström under våren gjorde en mycket grundlig och ambitiös genomgång av problemen med etanol som bränsle i artikelserie i sju delar.

Anbefalles till läsning eller omläsning för den som vill veta mer!

VB 070316 [Stoppa etanolhysterin I](#)

VB 070323 [Etanol brev 2](#)

VB 070330 [Etanol brev 3](#)

VB webbnummer 070406 [Etanol brev 4](#)

VB 070413 [Etanol brev 5](#)

VB 070525 [Etanol brev 6](#)

VB 070601 [Etanol brev 7](#)

Om fyra spår på stambanan

I en kommentar till centerpartiets utspel om behovet av fyra järnvägsspår genom Lund C kritiserar Gunnar Sandin vänstern för att inte ha tagit upp frågan om att offra Armaturfabriken. Sandin har rätt i sin kritik. Vänstern – och med det menar jag här både Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Demokratisk Vänster – har feget, liksom mp.

För min del har jag länge, när tillfälle givits, förespråkade att Lund ska ge upp det ohemula kravet på ett yttre godsspår. Jag har också, lite trögt och trevande på vägen, kommit till insikt om att den enda möjligheten att få fram ett fjärde spår till Lund är att riva Armaturfabriken. Naturligtvis vore det önskvärt om byggnaden kunde bevaras. Men i valet mellan bevarande och möjligheterna till en väl fungerande järnvägstrafik borde ändå ställningstagandet vara givet för alla som vill bidra till att hejda klimatkatastrofen.

Jag kommer att verka för att frågan tas upp till diskussion i Demokratisk Vänster i förhoppning om att partiet ska ställa sig bakom möjligheterna till fyra eller fler spår fram till

Lund C, även till priset av Armaturfabrikens rivning. Och, återigen förhoppningsvis, kan den diskussionen och ställningstagandet sprida sig till övriga vänsterpartier i Lund.

Ulf Nymark

Drakens återkomst

Fel person vann!

Tidningen *Time* skulle givetvis valt en annan president till "Årets person". Vem då? Fidel Alejandro Castro Ruz, Cubas president, förstås. Denne man i sina bästa år, frisk som en nötkärna och pigg som en mört, vill trots detta inte klamra sig fast vid makten, utan är beredd att träda tillbaka och lämna över till yngre krafter. Nämligen till sin lillebror, Raul, som med sina ynka 76 år på nacken nätt och jämt lämnat tonåren bakom sig.

Folkpartifraktioner

Från revolutionshjältar på Cuba till vardagshjältar i Lund. Folkpartisterna är nu delade i fler fraktioner än vanligt. Tidigare i höst trädde fp (r) – "r" som i rehabilitering - fram för allmänheten. Den var en fraktion som anslöt sig till den lokale ordföranden Lars Hansson, som enligt egen utsago tillbringade kommunfullmäktigemöten i fikarummet, snackade lite och slumrade in då och då. Allt i rehabiliterande syfte. Lars Hansson fullmäktigearvode har därmed förvandlats till rehabiliteringsersättning. Å andra sidan kanske fullmäktiges ordförande, den habilt klubbssvingande Annika Annerby, kan debitera Försäkringskassan för rehabiliterande insatser från fullmäktiges sida?

Flåbusarna

En annan fraktion som efter en uppmärksammas händelse på ett av stadens torg nyligen formerats kring Jörgen Jörgensen går under beteckningen fp (f), "f" som i flåbusarna. Ett problem som denna fraktion lär brottas(!) med är att ledarens vänsterkrok är utomordentligt klen.

Burlövssjukan

Tågtrafiken på stambanan mellan Malmö och Lund är åter på tapeten. I första hand handlar det nu om förlängningen av perrongerna vid Lund C, men också nödvändigheten av fyra spår genom Lund. Centern i Lund tycks ha blivit botad från den s k Burlövssjukan. Dvs den politiska sjukdom som gör att man blir döv och blind för koldioxidutsläpp, avgaser, partiklar och buller från bilar, men överreagerar för slammer från järnvägsspår och den begränsade miljöpåverkan som järnvägstrafiken i övrigt vållar. Vilken medicinering centern provat är en hemlighet, men det är bara att hoppas att de delar med sig av medicinen till sina regeringspartner i Lund.

Verkningslöst

Vänsterpartiet har lämnat in en motion om kommunal bostadsförmedling i Lund. I motionstexten säger partiet självt att det är tämligen verkningslöst med en bostadsförmedling i dagsläget. Nej, förstås, man använder inte riktigt de orden. Men det är det vänsterpartisterna menar när de konstaterar att en bostadsförmedling i dagsläget inte blir "riktigt effektiv". En bostadsanvisningslag måste till. Undra på att stödet för denna motion från övriga rödgröna partier uteblev.

En olycksregel?

Åter om trafik. Statens Väg- och trafikforskningsinstitut, VTI, har utrett olycksrisker för fotgängare på övergångsställen. Institutet finner att det skett ”en ökning av antalet fotgängare som skadats i kollisionsolycka på obehållat övergångsställe *som följd av den väjningsregel* (det står så!) som infördes för fordonsförare”. Där får vi oss en rejäl tankeställare, alla vi som trott att det var fordonsförarnas bristande respekt för regeln som var orsaken till att fotgängare mejades ner på övergångsställena. I själva verket är det alltså regeln som sådan som är orsaken!

”Det är tyst i husen”

Slutligen: Tystnaden från maktens boningar vid Stortorget kring utbyggnaden av Mobilia till en biltrafikmagnet utan motstycke i Lund för alldeles osökt tankarna till inledningsraderna i den i dagarna högaktuella visan: ”Midnatt råder. Det är tyst i husen, alla sova, släckta äro ljusen ...”

Jólablót

Muntert nynnande på denna visa drar draken tillfälligt bort från sin håla vid Yggdrasils rötter. Kosan styrs mot Jelling i jutens land, där jul skall drickas. Må vara att danernas kung numera blotar Vite Krist. Med de helstekta ollonsvinen och den timjankryddade blodkorv saknar motstycke i hela Midgård. Fröjdeligt jólablót tillönskas alla VB-läsare!

Nidhögg

En vänster på villovägar

Omprövning kännetecknar det politiska landskapet i Sverige. Flera partier – allt från moderaterna till socialdemokraterna – försöker hitta svaren på morgondagens frågor. Omprövningen förutsätter naturligtvis en hel del självkritik. Moderaterna har t.ex. frångått sin tidigare syn på skattepolitiken och arbetsrätten. Socialdemokraterna diskuterar problemen i skolan och nya lösningar för att minska socialbidragsberoendet.

4 procent inom räckhåll

Ett parti som har all anledning att ägna sig åt omprövning är vänsterpartiet. Partiet har efter några politiskt och opinionsmässigt mycket framgångsrika år på 1990-talet åter parkerat vid ett väljarstöd på runt 5 procent. Det är inte helt osannolikt att partiet trillar ut ur riksdagen efter nästa val.

Problemen för vänsterpartiet är egentligen mycket större än vad opinionssiffrorna förtäljer. Den fråga partiledningen rimligen borde ställa sig är varför bara socialdemokraternas – och kanske också sverigedemokraternas – väljarstöd stärks av missnöjet med alliansens politik. Den borgerliga regeringen genomför ju förändringar inom arbetsmarknadspolitiken och socialförsäkringssystemen som rimligen borde underlätta en mobilisering av vänsterväljare.

Trots detta finns inte en tillstymmelse till självkritik hos Lars Ohly eller någon annan i partiledningen. Det enda som man tycks vara beredd att diskutera är partiets medieprofil. Kanske går det lite bättre framöver om Ohly och hans närmaste ler mera framför TV-kamerorna (!!).

Vänsterpartiets ledning ägnar sig i själva verket åt ett slags förnekelsestrategi. Partiet har tagit över socialdemokraternas gamla positioner. Alla detaljer i trygghetssystemen ska försvaras. Identifikationen med olika välfärdspolitiska redskap har gått så långt att man inte längre kan skilja mellan mål och medel. Medlen måste rimligen kunna omprövas när de inte längre tillgodoser målen.

Var är den marxistiska analysen?

I Sverige i dag pågår en omfattande utslagning och klassklyftorna växer. Marxister borde fråga sig hur förändringarna i den sociala strukturen i spåren av allt kortare och högre avkastningskrav i ekonomin kan pareras effektivare i framtiden. Men det gör inte v-ledningen. Vänstern borde eftersträva en starkare etablering och reglering av välfärdspolitik på internationell nivå, t.ex. via EU, för att motverka en allt mer dominerande kapitalmakt. Istället präglas vänsterns syn på internationellt samarbete av självgod protektionism.

Vänsterpartiets ledarskap gör som strutsen, gräver ned huvudet i sanden och väljer att inte se. Problemet är bara att strutsar inte blir särskilt långlivade i politiken.

Skolpolitiken illustrerar vänsterpartiets förnekelsestrategi. Lars Ohly och hans medarbetare i riksdagsgruppen har reagerat mycket strakt på den debatt som pågår om framtida förändringar i gymnasieskolans struktur. Men är inte utslagningen från gymnasieskolan och yrkesprogrammen ett problem? Faktum är ju att ungefär 40 procent av eleverna i gymnasieskolan *inte* uppnår målet för studierna, dvs. allmän högskolebehörighet. På yrkesprogrammen är det färre än hälften som uppnår målen. Bland pojarna ligger andelen under 40 procent. Ofullbordad gymnasieutbildning leder som alla vet till stora etablerings- och försörjningsproblem.

Vänsterpartiet tycks mena att utbildningsmisslyckanden i huvudsak beror på individers funktionshinder när det i själva verket handlar om effekter av klasstillhörighet och socialt sorterande utbildningsinstitutioner. Är detta vänsterperspektiv? Då vet jag inte vad som är vänster längre.

Partiet hävdar att en förändring av yrkesprogrammen, som leder till att målet om allmän högskolebehörighet avvecklas, skulle innebära en kraftig frihetsinskränkning. Denna retorik klingar märkligt bekant. Liberaler har i alla tider talat om en valfrihet som för allt för många bara betyder frihet att misslyckas. Det är arbetarklassens barn som får betala priset för denna ”frihet”.

Visst har vänsterpartiet rätt i att det växande antalet friskolor utgör ett stort problem. Men huvudproblemet är programgymnasiets fullständiga haveri. Vänstern borde ställa krav på ordentliga yrkesutbildningar och bättre villkor för vuxenstudier. Generösare studiebidrag och lön under utbildningstiden för yrkesutbildningselever är viktiga steg på vägen för att minimera utslagningen och samtidigt skapa en avancerad yrkesutbildning. Yrkes- och klasstoltheten måste återställas!

V lär av Svenskt Näringsliv?

Det är intressant att konstatera att vänsterpartiet enbart har en källa att anföra till stöd för sitt resonemang om dagens programgymnasium. Stödet för argumentationen hämtas från Svenskt Näringsliv. Man nämner inget om alla de branschorganisationer och fackliga organisationer – inte minst LO – som nu engagerar sig för en mer kvalificerad yrkesutbildning inom gymnasieskolan och vuxenutbildningen.

Hur ska man då förklara Svenskt Näringslivs svaga intresse för yrkesutbildningen? Svenskt Näringslivet vill ha en mer segmenterad arbetsmarknad. En växande grupp ska fylla funktionen som lågt avlönad arbetskraft inom den privata tjänstesektorn. Dagens gymnasieskola bidrar över förväntan till denna utveckling.

Vänsterns linje borde vara den rakt motsatta: kvalificerad yrkesutbildning och möjligheter till omskolning senare i livet. Det är en produktivitets- och jämlikhetsstrategi som motverkar trender mot ökade löneklyftor och lägre skattetryck i ett Sverige som är under press av en allt mer otyglad global kapitalism.

Men viktigast av allt: politik kan inte utvecklas utan en vilja att förstå samtiden. Ett parti – speciellt ett vänsterparti – har förlorat sitt existensberättigande när ledarskapets interna positioner tycks viktigare än försvaret av de sociala intressen man förväntas företräda.

Den trista slutsatsen är att ledarskapet för vänsterpartiet i dag visar en politisk omdömeslöshet och intellektuell torftighet som är fullt jämförbar med den konservatism som

präglade partiet under fullblodsstalinisten Hilding Hagbergs tid som ledare.

Jonas Olofsson

Tidigare ekonom vid vänsterns riksdagskansli

Allvarsord

Lucifer: Ja, det är ju känt att folk som läser på nätet inte orkar med mer än en sida eller två, så vi får väl vara lite återhållsamma i år. Men jag vill ändå börja med en tung och allvarlig sak. För några månader sen sa du att du hade läst en bok som hade förändrat ditt liv, ord som från en skeptiker som dig väger rätt tungt. Jag har köpt två ex för att ge mina barn, men jag har inte läst den än. Kan du förtydliga dig en aning?

Grr: Det är förstås Andreas Malms ”Det är vår bestämda uppfattning att om ingenting görs nu kommer det att vara försent”. Senast såg jag att nån jämförde honom med Harry Martinson, för känslan för de kosmiska sammanhangen och prognosen att människan gräver sin egen grav. Först blev jag egentligen upprymd: boken visade att vi som på 1970-talet förespråkade natur- och planhushållning hade rätt, och att det nu var dags att hämnas på dom som har tyckt annorlunda. Men sen sjönk Malms budskap in och jag blev sorgsen. Jag har ju varit utvecklingsoptimist och inte minst i våra VB-krönikor glatt mej åt kurvorna som går åt rätt håll: färre fattiga, fler barn som överlever och får gå i skolan etc. Och så ska nu det mesta gå åt helvete!

L: Jag kan bidra med referenser till ytterligare ett par texter som kan sänka julhumöret. Den ena är en lång artikel av Perry Anderson (i London Review of Books, finns på webben) om hur det är rent illusionsmakeri att låtsas som om Europa inom rimlig tid kan erbjuda ett politiskt eller militärt alternativ till USA. Den andra var en intervju med Robert Kagan, känd neokonservativ maktanalytiker, som påpekade att det amerikanska världsherraväldet var mer ohotat än någonsin, att svårigheterna i Irak var lappri i ett större sammanhang och att de båda stora amerikanska partierna stod för samma utrikespolitik och hade amerikanska folket med sig. Grundhållningen är att USA har en särskild mission i världen och därmed ett ansvar att ordna allt till det bästa, antingen andra länder vill det eller ej. Det finns alltså ingen speciell anledning att hoppas att en ny president i Vita huset skulle förbättra tillståndet i världen. Fast jag undrar ändå: kommer inte dollarkrisen att göra lite skillnad?

G: Det tror uppenbarligen en seriös VB-skribent som Erik Kågström. Men detta är ett problem av andra rangen, trots allt. Tillbaka till Andreas Malm: han har ett starkt engagemang för palestiniernas sak och har skrivit en bra bok om Gaza. Men nu säger han ungefär: vad spelar det för roll vem som härskar i Gaza om landremsan ändå ska översvämmas av Medelhavet? Det är ju detta som gör läget så hopplöst. Problemet är av sån magnitud att människor i allmänhet inte orkar ta till sej sanningen om det. Och det förvärras av att den individualism som dominerar hindrar dem från att gå samman och söka de politiska lösningar som behövs. Miljöpartiet har visserligen fått ett par tusen nya medlemmar sen valet, men vad hjälper det när opinionsmätningarna visar att de inte når ut till folk i allmänhet med budskapet?

L: Det finns så klart en tröghet i det här, det märker man på sig själv när man ska skärskåda sina rutiner. Tänk sen bara på Lund där sossar och moderater är positiva till att låta glasmästare Paulsson bygga en jättelik livsmedelshall ute på Mobilia. Den är det mest utpräglade exemplet på bilberoende verksamhet man kan tänka sig och det går alltså de båda partierna in i med öppna ögon. Räcker det inte med Novaeländet? Det ska bli intressant under

våren att se om det uppstår en folkrörelse i Lund, säg jämförbar med striden om genombrottet på 60-talet, som stoppar dem. Vet inte partierna vad de gör eller är deras ledare dumma i huvudet?

G: Intressant att du formulerar det senare alternativet, det brukar inte anses passande i debatten. Men det finns förmodligen ett enkelt sätt att få socialdemokraterna att tänka om och därmed att stoppa projektet: att dv, mp och v förklarar att de i så fall inte är med på att bilda majoritet med s efter nästa val. Mp i Stockholm har ju ställt motsvarande ultimatum när det gäller motorvägsprojektet "Förbifart Stockholm"

L: Jag vet inte hur verkningsfullt det skulle vara och kanske är alla rädda att bryta den påtagliga harmoni som annars råder på vänstersidan. Sossar som gäster på Kompol, mycket korridorsnack och kanske någon sorts samverkan första maj. Herregud, när Sydsvenskan skriver sitt inte alltför stora förstamajreportage behandlar de oss alla i samma text, men själva ska vi sitta där och tjuvhålla på våra egenheter. Jag har faktiskt följt med Lunds kommunalpolitik i höst, med blandade känslor. Ämnet "Direkt skolpeng" har ägnats så där sex timmars fullmäktigtid vilket är sanslöst. Resultatet är också att det nu höjs röster för att förvandla fullmäktige till en effektiv beslutsapparat. Max fem minuters talartid (dock frivillig överenskommelse) och en voteringsmaskin. Jag som alltid har tyckt det har varit en särskild njutning att höra de pressade rösterna från sossar och folkpartister när de röstar mot sin övertygelse i voteringsuppropen.

G: Menar du att intresset hos ett par finsmakare på åhörarläktaren skulle få hindra ledamöterna från att komma hem en kvart tidigare?

L: Ja, faktiskt. Det handlar inte om våra njutningar utan om att få komma till tals, att saker kan bli utsagda. Tarcisio Bommarco från dåvarande vpk kunde måla upp demokratis ursprung i halvtimmeslånga anföranden på 80-talet så att alla borgare lämnade salen. Sådana tal kan man naturligtvis inte stå ut med i längden, men det är viktigt att de är möjliga, tycker jag. Men låt oss ta upp de skönare konsterna. Tycker du att Lund har kvalificerat sig ytterligare för kulturhuvudstadsåret 2013 i år? Något nytt spex eller så?

G: Jag säger som tidigare: om de lokala kulturbyråkraterna och -politikerna hade sinne för såna egenheter som studentkulturen med dess spex och karnevaler eller med den demonstrationskultur som i första hand vänstern har stått för skulle vi vara en starkare kandidat till utmärkelsen som EU:s kulturhuvudstad. Men eftersom Lundaborna är så skeptiska till projektet tycker jag att vi bör avstå. Synd, för senast har ju klimatkonferensen visat vilken progressiv kraft EU är. Fast egentligen: spexmakarna klagat över att studenterna numera kan så lite historia att det är hopplöst att försöka parodiera den, och att vänsterkulturen inte är vad den varit kan vi nog enas om. Sammanfattningsvis: det var bättre förr.

L: Det finns saker som var bättre förr, t.ex. studenternas matematikkunskaper. Inte heller är bibelkunnandet vad de har varit, jag har märkt det på min 16-åriga dotter som aldrig hade hört några klassiska bibelord typ "hälleberget". Å andra sidan vet hon väl ungefär vad DNA är och det visste aldrig vi och hon är en jävel på tjattsajterna. Och visst, kulturhuvudstadsåret kan vi vara utan, jag var i Åbo i höstas och jämfört med den stan kan vi packa ihop. Och borgarna vill väl i första hand sänka kommunalskatten? Vad gäller vänsterkulturen ska vi väl kämpa lite till. Själv ser jag fram mot firandet av fyrtioårsminnet av Båstad I, med insats av Röda Kapellet. Och Veckobladet lever, om än bara i cyberrymden.

G: Ordet "hälleberget" kan vi ha och mista, men det är typiskt att personer som struntar i den

kristna läran tjuvhåller på citatskatten och inte accepterar de nya och oftast riktigare översättningarna. Vad ska vi egentligen med obsoleta verbformer som i ”varde ljus”? Fast nu är det mörker som väntar, även efter vintersolståndet – läs till exempel den kloka Jane Jacobs sista bok eller den inte obegåvade Åke Stolts senaste krönika. Vi ska förstås försöka hålla masken och modet och skenet uppe, för att dra till med några slitna metaforer, men världshavet stiger. Obevekligt.

Så slår direkt skolpeng

Vid fullmäktiges novembermöte påstod de borgerliga partierna att deras nedskärningar på skolområdet skulle kompenseras genom att skolpengen gick direkt till skolorna i stället för via kanslier och skolnämnder. Efter kritik från tjänstemännen höjde de på sittande möte skolanslaget med ett godtyckligt antal miljoner (8 – såvitt jag minns).

För hundrade gången ältade Tove Klette och Mats Helmfrid sin skolideologi. Skolorna (eller professionen - ett ord som de gärna använder för att ställa sig in hos lärarna) får frihet (men långt ifrån alltid resurser) att utan inblandning från nämnder och kanslier utforma skolverksamheten.

De talade mindre om att direkt skolpeng ökar konkurrensen. Den tvingar skolorna att tävla, kanske främst genom att sätta inflatoriskt höga betyg, eftersom en elev inte längre är en elev utan en penningssumma (se illustration nedan).

På rektorexpeditionerna räknar man frenetiskt för att se vilka effekterna av direkt skolpeng blir för den egna skolan.

Prokrustesbädd.

Prokrustes var en grekisk skurk som ville anpassa alla han hade makt över till samma längd. Han spände fast dem i en specialsäng. Om de var för långa högg han av dem benen. Om de var för korta tånjde han ut dem.

På samma sätt förhåller det sig med skolpengen. Huvudproblemet är naturligtvis att den mekaniserar resurstilldelningen till elev och skola utan hänsyn till vare sig att eleverna är olika och har olika behov eller att skolorna är olika både beträffande elevsammansättning och antal elever.

En stor grundskola som Tunaskolan med ett fulltaligt elevunderlag från väletablerade akademikerfamiljer klarar förstås undervisningen alldeles utmärkt i klasser med 30 elever gånger skolpengen.

En liten skola där klasserna inte är fulltaliga råkar i finansiella svårigheter.

En skola med ett stort antal elever födda utanför Sverige förlorar de resurser som krävs för att ta hand om barnen med speciella behov (vilket samtidigt innebär att barnen utan speciella behov får för små resurser för sin undervisning).

Politikerna jublar förstås över mekaniken som befriar dem från svåra avvägningar. Samtidigt blundar de krampaktigt för att slippa se de skador som den själsdöda mekaniken orsakar. Sträck dem som är korta och stympa dem som är långa!

Exemplet Klostergårdsskolan

I en välskrivna insändare 17/ 12 protesterade föräldrarepresentanterna i Klostergårdsskolan mot nedskärningens konsekvenser: främst att fem heltidstjänster försvinner från skolan.

Klostergårdsskolan är en 1 till 6-skola med 190 elever. Skolpengen för de yngre barnen är cirka 50 000 kronor och för de äldre 52 000 kronor. Hur slår då denna enhetliga tilldelning på cirka 50 000 kronor per elev?

På Klostergårdsskolan skärs år 2008 två miljoner bort från en budget som totalt omsluter 15 miljoner.

Hälften av eleverna i Klostergårdsskolan är barn födda utanför nordn. Det är i första hand de som drabbas. Hittills har skolan fått ett tillskott på 800 000 kronor per år i så kallade Svenska A-pengar. De pengarna finansierade två lärare som stöttade de 80 elever som inte har svenska som modersmål.

Dessutom försvinner två specialpedagoger som arbetade med 29 elever med speciella behov av stöd för inläring.

De fyra tjänsterna (läs lärarna) ryms inte i den nya budgeten. I stället måste verksamheten ingå i den vanliga klassundervisningen. Det försämrar för samtliga barn. Men framför allt slår det mot barnen med de största behoven. Totalt ska fem tjänster bort, som föräldrarepresentanterna påpekade.

Ett sista dråpslag

Situationen förvärrades genom beslutet den 13 december att skolorna själva ska ansvara för simundervisningen i stället för att den ska vara gratis.

Var hittar Klostergårdsskolan pengar till den extra kostnaden? Ännu ett beslut som går ut över barnen och kan leda till katastrofer som den som för något decennium sedan drabbade en skola i Landskrona.

Troligen drabbas övriga grundskolor i Lund på liknande sätt. Vi uppmanar föräldrarepresentanterna att kräva att få se skolornas konsekvensbeskrivningar och dra slutsatserna av dem.

Det behövs en orkanstark föräldraopinion för att stoppa en politik som annars kommer att skada en hel skolgeneration.

Gunnar Stensson

Den nya grundskoleklassen:

50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000
50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000
50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000
50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000
50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000

”Är du lönsam lille vän?”

Kristidender V: Krugmans nya New Deal

Av de industrialiserade länderna i väst är USA det i särklass mest ekonomiskt ojämlika. Detta är något som den amerikanske ekonomiprofessorn Paul Krugman vill ändra på. I sin senaste bok ”The Conscience of a Liberal” påpekar han att den ekonomiska ojämlikheten i USA har nått samma nivå som under The Long Gilded Age – decennierna före trettiotaldepressionen(1).

Krugman gör en översikt över den ekonomiska utvecklingen i USA under 1900-talet. På trettiotalet påbörjade president Roosevelt och hans medarbetare Harry Hopkins det reformarbete – The New Deal - som på förhållandevis kort tid förvandlade USA till ett mera jämlikt samhälle. Man får här en ganska idealiserad bild av Roosevelt som framställs som en genuin arbetarvän. Och visst kunde han använda hårda ord om storkapitalet men i grunden var

han nog en kallhamrad realpolitiker. Kommunismen hade vid den tiden börjat framstå som en allvarlig konkurrent inte bara ideologiskt och militärt utan även ekonomiskt. Från 1928 fram till andra världskriget växte den sovjetiska ekonomin med 8% om året samtidigt som den kapitalistiska delen av världen suktade under Den Stora Depressionen med höga arbetslöshetssiffror och stor misär för många. Den föreställning om Sovjetunionen som ett arbetarparadis, som många arbetare hade då, var inte så lätt att avfärda. Roosevelt insåg att något radikalt måste göras för att förhindra en arbetarrevolt i USA. Han var till en början skeptisk mot keynesianska idéer om budgetunderskott för att stödja ekonomin vid recessioner. Fast som han var i konventionellt ekonomiskt tänkande lär hans kommentar ha varit: "Too good to be true – you can't get something for nothing". Dessbättre bestämde han sig ändå för att gå den vägen. Med en motspänstig kongress behövde Roosevelt allt det folkliga stöd han kunde få. Inför en grupp supportrar som innehöll både socialister och medlemmar av det amerikanska kommunistpartiet lär han ha sagt: "Look, I believe in what you say. Now go out there and make me do it".

Keynesianism innebar först och främst att det skapades arbetstillfällen genom statliga investeringar i infrastruktur. Så följde stöd till fackliga organisationer, arbetsrättsliga lagar, höjd bolagsskatt, progressiv beskattning av arbetsinkomster. Marginalskatten för de rikaste blev som mest 91%. Under kriget uppstod det brist på arbetskraft och då det var lönestopp lockade företagen till sig arbetare med erbjudanden om fri sjukvård och pensionsförmåner. Dessa välfärdsåtgärder i den privata sektorn kompletterades med statlig socialförsäkring, fri sjukvård för pensionärer – Medicare – och subventionerad medicin – Medicaid. 1949 fick USA sitt "saltsjöbadsavtal" – The Detroit Treaty. Bilarbetareförbundet avtalade då med General Motors att arbetarna skulle få del av de vinster som skapades av produktivitetshöjningar. Detta blev sedan normgivande för den övriga industrin. Andelen fackligt organiserade arbetare var som mest 40 procent.

När dessa åtgärder fått fullt genomslag var skillnaden i inkomst mellan rika och fattiga fortfarande stor – före skatt. Men om man ser på disponibla inkomster efter skatter och transfereringar innebar dessa förändringar en betydande minskning av ojämlikheten. Krugman kallar detta "The Great Compression". Eftersom den ekonomiska tillväxten var god blev följden av allt detta att en majoritet av folket kom att utgöras av en välbärgad medelklass. De höga marginalskatterna gjorde det också svårare än tidigare att skapa stora förmögenheter.

Principerna för New Deal fortsatte att gälla även under de republikanska presidenterna Eisenhower och Nixon men under 70-talet började neokonservativa idéer få allt större inflytande och i och med Ronald Reagans tillträde som president 1981 var det slut med New Deal. Sedan har den ekonomiska ojämlikheten i USA ökat successivt. Marginalskatten är nu bara 30% och bara 7.4% av de anställda i den privata sektorn är fackligt organiserade.

En trettioåring i dagens USA har lägre lön än en trettioåring hade i den förra generationen. Att hushållsinkomsterna ändå har ökat något i genomsnitt beror på att flera i hushållet arbetar – framför allt har kvinnor gått ut i arbete – och på att man arbetar flera timmar än förut.

En grundtanke hos Paul Krugman är att de stora svängningarna i graden av ojämlikhet under 1900-talet inte orsakats av marknadskrafter utan är följder av politiska beslut. Det menar han gäller både New Deal och den efterföljande neokonservativa motreaktionen. Om den politiska viljan finns bör det därför vara möjligt att på nytt skapa ett jämlikt samhälle i USA. Krugman anser att det i dag i USA finns politiska förutsättningar för ett nytt New Deal. Han grundar sin optimism på opinionsundersökningar som tyder på att en vänsterförskjutning ägt rum i den amerikanska opinionen under de senaste decennierna (2). En klar majoritet anser att staten skall öka sitt engagemang för resurssvaga grupper. Man vill ha höjda minimilöner.

Storföretagen har för stort inflytande på politiken. Fackliga organisationer är bra både för arbetarna och för nationens ekonomi i dess helhet. Terrorism skall bekämpas med diplomatiska och ekonomiska medel och inte med militär. Över huvud taget tycks de flesta amerikaner ha en syn på ekonomiska frågor och välfärd som brukar förknippas med det demokratiska partiet. Ändå kan republikanerna vinna val. Det förklarar Krugman med att republikanerna utnyttjar något som han kallar "Weapons of Mass Destruction". De är skickliga på att få folk att bortse från sina egna ekonomiska intressen genom att framhäva särfrågor. Och då gäller det framför allt tre områden – ras, värdefrågor och nationell säkerhet. Medan Barry Goldwater var explicit i sin rasism var Reagan skicklig i att med vaga antydningar bygga under föreställningen att välfärd betyder att ta från de vita och ge till de svarta. Den tekniken har republikanerna framgångsrikt fortsatt att använda. Bland värdefrågorna är det religiositet, abortfrågan, homosexuella, frågan om böner i skolan och undervisning om bibelns skapelseberättelse som gett republikanska röster. När det gäller nationell säkerhet har republikanerna på dåliga grunder ansetts vara mer pålitliga än demokraterna. Och där har Hollywood ett ansvar. Filmserien om Rambo skapade en illusion att Vietnamkriget skulle ha vunnits om inte det demokratiska partiet "svikit trupperna". Krugman hoppas att bushregimens misslyckande i Iraq och Afghanistan skall utplåna denna "rambofiering" av historien.

Paul Krugmans förslag till ett välfärdssamhälle i USA är populistiskt och så kallar han det också själv. Då ska man veta att populism i USA inte har samma negativa klang av opportunist och missnöjespolitik som i Sverige. Det betecknar helt enkelt en politik som syftar till att stödja resurssvaga grupper på de resursstarkas bekostnad och skiljer sig inte mycket från europeiska socialdemokraters målsättningar.

Den första och viktigaste åtgärden i Krugmans program är att införa en sjukvårdsförsäkring som omfattar alla medborgare. Krugman påpekar att USA är det enda utvecklade landet som inte har en allmän sjukvård och det anser han är ett arv från slaveriet. Harry Truman försökte redan på fyrtioalet att genomföra en sjukvårdsreform men förslaget stöp på motståndet från två håll. Reformen skulle innebära att svarta fick tillträde till "vita" sjukhus något som var otänkbart för demokraterna i Södern trots att de fattiga vita i Södern hörde till dem som skulle vinna mest på reformen. Det amerikanska läkarförbundet motsatte sig också denna reform och uppmanade sina medlemmar att informera sina patienter om de skadliga följderna av socialiserad medicin. Presidenterna Nixon och Clinton gjorde också misslyckade försök till sjukvårdsreformer.

I dag är opinionsläget för en sjukvårdsreform i USA säkert bättre än någonsin tidigare och samtliga demokratiska presidentkandidater har förslag i den frågan. Det som skiljer dem åt är i vilken utsträckning privata försäkringsbolag skall tillåtas vara medverkande.

Utöver försäkringsreformen rekommenderar Krugman skärpt beskattning av de stora bolagen, progressiv beskattning av arbetsinkomster, höjda minimilöner, avskaffande av kryphål i lagen som möjliggör skatteflykt, stöd till fackliga organisationer, skärpning av arbetsrättsliga lagar och kontroll att redan befintliga lagar följs.

Frågan är om en amerikansk presidentkandidat kan gå till val – och vinna - på ett program som är så "anti-business" som Krugmans förslag. Själv har han i sin spalt i New York Times på sista tiden dragit en lans för den demokratiska presidentkandidaten John Edwards som har ett klart populistiskt program och som tycks hävda sig väl inför primärvalet i Iowa. Hoppingivande är också att Edwards enligt opinionsundersökningarna skulle klara sig mycket bra mot vilken som helst av de republikanska kandidaterna.

Jag har en del invändningar mot Krugmans resonemang och det återkommer jag till i ett kommande nummer.

Erik Kågström

(1) Paul Krugman 2007 "The Conscience of a Liberal"

(2) Eric Lotke, Robert Gerson "The Progressive Majority. Why a Conservative America is a Myth" Media Matters June 2007